

από το φίλο 'Ηλία Βουτιεριδῆ—καὶ ὁ σκοπὸς τους εἶναι καὶ σκοπὸς κάθε ἀληθινοῦ λογοτέχνη καὶ καλλιτέχνη. Σ' ἓνα τῆς ἑμῶς παράγραφου μιλάει καὶ γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα :

«Ὁ «Λογοτεχνικὸς Σύνδεσμος» δὲν ἔ' ἀσχοληθῆ μετὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Βέβαια, ἔπρεπε νὰ βασιλεύῃ στὴν ἐργασίαν του μιὰ γλωσσικὴ ἑμοιομορφία· ἀλλ' ἀφοῦ ἡ γλῶσσά μας βρίσκεται σὲ μεταδατικὴν κατάστασιν, ἀφίνει τὸ ζήτημα αὐτὸ κατὰ μέρος καὶ ἀφιερώνει ἄλλην τὴν προσοχὴν του στὴν *σκέψιν* καὶ στὸ *αἰσθημα*. Τὴν σκέψιν του καὶ τὸ αἰσθημὰ του εἶνε ἐλεύθερος καθέννας νὰ τὰ λέγῃ μετὰ ὅποιον τρόπον θέλει.»

ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ.—Νὰ τὸ πιστέψουμε ; νὰ μὴν τὸ πιστέψουμε ; Μὰ νὰ τί γράφει ὁ «Ταχυδρόμος» τῆς 8 τοῦ Ὀκτ. γιὰ τὸ γνωστὸ μας σχολικὸ ζήτημα: — «Τὸ ὑπὸ τῆς ἀνηκούστου θρασυτήτος τῶν ἐκχυδαίστων τῆς γλώσσης ἐν μέσῳ Πέραν δημιουργηθὲν ζήτημα ἐπασχολεῖ ἤδη καὶ τοὺς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Κέντρῳ, χθὲς δὲ ἡ Ἱ. Σύνοδος, μετ' ἀγανακτῆσεως ἐξεγερθεῖσα ἐπὶ τῷ καταπληκτικῷ τολμήματι, ἐψήφισε πρακτικὸν καταδικάζον αὐστηρῶς τὴν ἐγκληματικὴν ἀπόπειραν. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο παρεπέμφθη εἰς τὸ Μ. Συμβούλιον, τὸ ὅσον καὶ θὰ συσκεφθῆ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων. Πληροφοροῦμεθα δὲ ἐπὶ πλείον, ὅτι ἡ Α. Θ. Παναγιώτης, καλέσασα τὸν ἐπόπτην τῶν σχολῶν, ἐξέφρασε τὴν μεγάλην αὐτῆς ἀπορίαν καὶ λύπην διὰ τὰ διαπραττόμενα καὶ συνέστησεν ὅπως ἐπιληφθῆ τοῦ ζητήματος καὶ ἡ Κεντρ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἄλλ' ἢ ἀπολύμανσις πρέπει νὰ διενεργηθῆ αὐστηρῶς καὶ ἐντὸς τοῦ κεντρικοῦ τούτου ἐφορευτικοῦ σώματος· διότι καὶ εἰς αὐτὸ ἔχωσε τὴν εὐράν του τὸ τέρας τῆς μαλλιαροσύνης, ὅπως ἐξέτεινε τοὺς πλοκάμους του καὶ εἰς ἄλλα σωματεῖα. Οἱ ὑπονομευταὶ τῆς ἑθνικῆς γλώσσης βγαίνουν ἐπὶ προδιαγεγραμμένου σχεδίου, τείνοντες νὰ καταλάβωσι τὰς ἐπικαίρους θέσεις, ἐπόθεν ἐλπίζουσιν ἀσφαλέστερον νὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὸ ἀνόσιον αὐτῶν ἔργον. Εἰς τὰ τεχνάσματα ταῦτα ἀνάγκη ἀπαξ διὰ παντὸς νὰ τεθῆ φραγμὸς ἀνυπέροβλητος», κτλ. κτλ.

ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ.—Στὴν πολιτικὴν «Πρόοδο» (26 Σεπτ.), μετὰ τὸν τίτλον «Ἐν βλέμμα εἰς τὴν Κ. Μ. Ἀσίαν», τυπώθητε τελευταία μιὰ μελέτη τοῦ δημοσιογράφου κ. Δανιηλίδου, ποῦ ἀληθινὰ καὶ πιστὰ ζωγραφίζει τὴν κατάστασιν τοῦ κλήρου καὶ τῆς παιδείας στὴν Ἀνατολή. Γιὰ τὸν κλήρον βγάζει τὸ συμπέρασμα πὸς «εἶναι ἀνίκανος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑψηλὴν του ἀποστολήν», καὶ πὸς θὰ παρασυστῶναι σὲ χάος οἱ Ἀνατολίτες, ἂν περιμένουν ἀκόμα ἀπὸ τὸν κλήρον τὴν παιδευτικὴν τὸν ἀνόρθωσιν, ὅπως κάμανε ὡς τώρα.

«Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἀνόρθωσις, λέει ὁ κ. Δ., δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον μετὰ νέους παράγοντας.» Καὶ περιγράφει μετὰ ζωηρὰ χρώματα τὰ βρωμισμένα ἐρείπια ποῦ χρησιμεύουν γιὰ σχολεῖα σὺς ἐπαρχίας Καιοσάριαι καὶ Κόνιας, μπρῶς εἰς τὰς μεγαλοπρεπεῖς, πλουσιωτάτας καὶ ὑπερφορτωμένας ἀπὸ κοσμήματα ἐκκλησίας.» Στὴν Ἀνατολή «δὲν ὑπάρχουν δημο-

τικὰ σχολεῖα, ὅπως δὲν ὑπάρχουν καὶ δημοδιδασκαλοὶ καὶ διδασκαλισταί», παρὰ κατὰ *κλασσικὰ ἡμιγυμνάσια*, ποῦ σκοπὸς τους ἔχουν «νὰ ἀναδείξουν τροφίμους διὰ σχολαστικὰ γυμνάσια». Καὶ δασκάλου, ποιοί ; «Ἄνδρες ἀνίκανοι διὰ πᾶσαν ἐργασίαν, ἢ νέοι ἀπελπισμένοι ἀπὸ τὸ μέλλον των τόσο πολὺ, ὥστε νὰ θεωροῦν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς διότι πέρνουν ἀπὸ τὸ ταμεῖον τῆς σχολῆς ἑπτὰ ἢ δέκα λίρας ἐτησίως. Τοὺς διορίζει πάντοτε κανένας τσορμπατζῆς ἔφρορος ἢ ἡ εὐνοία τοῦ διευθυντοῦ. Τί νὰ διδάξουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ; Ἐνα πράγμα ποῦ εἶναι καὶ πολὺ σπουδαῖον : Ὅτι εἶναι κουταμάρα μεγάλῃ τὸ νὰ φήγῃ κανεὶς τὸ σπῆτι του, τὰ δέλφια του, τὰ μπέλια, τὰ ρυάκια καὶ τὰ βουνά, καὶ νὰ κλεισθῆ ἐκεῖ μέσα . . .»

Ἔτσι ξεφτίζονε ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον οἱ τουρκόφωνοι μαθητῆς, καὶ ἀπὸ τοὺς 150 ἢ 200 τῆς πρώτης δὲ μένουσε στὴν τρίτη καὶ τὴν τέταρτη τάξιν παρὰ 40 ἢ 30. Καὶ τελειοῦντο 7 ὡς 15 τὸ πολὺ. «Καὶ αὐτοὶ πάλιν νέοι χωρὶς ζωὴν καὶ νεύρα, χωρὶς ἄνευρα καὶ ιδεώδη. Ἀμόρφωτοι καὶ ἑσπερημένοι πάσης ἀναπτύξεως, δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπαίτησιν ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τους. Μετὰ ἐπταετῆ διδασκαλίαν δὲν μποροῦν νὰ ἐμιλήσουν τὴν ἐλληνικὴν, οὔτε νὰ ἐπωφεληθῶν ἀπὸ τὰ τουρκικὰ ποῦ ἐξέρουν, ἢ τὰ γαλλικὰ ποῦ παρεδόθησαν.»

Θὰ ρωτήσετε, τί γίνονται οἱ ἄλλοι 150 ἢ 180 ποῦ φύγανε χωρὶς ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸν μας σχολεῖα ; «Ἄλλους θὰ βρῆτε εἰς τὰ Ἱησουϊτικὰ καὶ ἄλλους εἰς τὰ προπαγανδιστικὰ προτεσταντικὰ σχολεῖα», τοὺς περισσότερους ἑμῶς θὰ τοὺς δῆτε παραγίους σὲ μαγαζιά καὶ σὲ τέχνες, στὸν τόπον τους ἢ στὴν Πόλιν. Καὶ πάλιν καλὰ αὐτοί, κύριε Δανιηλίδου ! Γιατί ὅσοι τελειώσουν τὸ σχολεῖα, βγαίνουν ἀνίκανοι γιὰ κάθε δουλειά, ὅπως σοῦ δηγγήθηκε ὁ δούσυχος ἐκεῖνος πατέρας γιὰ τὸ γιό του, ποῦ, «ὅταν ἀπεφοίτησε μετ' Ἄριστα ἀπὸ τὴν ἀστικὴν σχολὴν δὲν εἴξευρεν οὔτε ἐλληνικὰ, οὔτε τουρκικὰ, οὔτε γαλλικὰ· ἔγραφε μόνον κατὰ συνθέσεις ποῦ ἐφαίνοντο πολὺ ἀνόητοι, ἀφοῦ δὲν ἔλεγαν τίποτε». Κ' ἔτσι ὁ ἴδιος πατέρας ἔστειλε τὸ μικρότερό του παιδί στὸ Ἱησουϊτικὸν σχολεῖα, γιατί βγαίνοντας ἀπὸ καὶ «θὰ εὔρημιαν θέσιν ἐπικερδῆ, καὶ θὰ μπόρῃ νὰ μᾶς βοηθῆ ἢ τοῦλάχιστον νὰ μὴν ἔχῃ τὴν ἀνάγκην μας . . .»

Μαῦρα βλέπει τὰ μέλλοντα ὁ κ. Δ. ἅμα οἱ ὀχτροὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνοίχονε περισσότερα στὸν ἀγῶνα τους καὶ «ζητήσουν διὰ λαϊκῶν καὶ προοδευτικῶν σχολείων νὰ ἀποκαταστήσουν τοὺς ἐδῶ κ' ἐκεῖ φυτοζωοῦντας νέους μας καὶ ρίψουν οὕτω εἰς παντελεῖ ἀφάνειαν τὰ σχολεῖα τῶν ἐλληνορθόδοξων κοινότητων.»

Μὰ γιατί βγαίνουν ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα οἱ Ἀνατολίτες δίχως νὰ ξέρουν τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ;—Νὰ πῶς τὸ ξηγᾶει παρακάτω ὁ κ. Δανιηλίδης :

Νὰ μὴ νομίση κανεὶς ποτέ, πὸς μετὰ αὐτὰ ἔχει πλήρη εἰκόνα τῆς νέκρας εἰς τὴν ὁποίαν καταδικάζομεν ἑαυτοὺς, μὴ ἀποσπώμενοι ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ

ἀπεισίτου Σχολαστικισμοῦ.

Ὁ κακὸς αὐτὸς δαίμων τοῦ Ἑλληνισμοῦ μᾶς ἔκαμε νὰ τυφλώσωμεν πρὸς τὸ παρὸν ἢ νὰ ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὸ μέλλον. Μᾶς συνείθισε ἀπὸ μικροῦς νὰ ἀντιτείνωμεν ἓνα παιδικὸν πείσμα καὶ μίαν ἄλογον συντηρητικὴν κατὰ τῆς ἐξελέξεως τῶν πραγμάτων, ὅταν ἢ φρίσας, εὐεργετικῇ, ζητεῖ νὰ μεταβάλλῃ, νὰ ἀνακαινίσῃ τὸ ἀσφυκτικὸν μίαι περιβάλλον διὰ νὰ ζωογονήσῃ τὰς νεκρωμένας μαι δυνάμεις.

Διὰ τὴν ἀράγην οἱ Τουρκοφῶνοι Ἐνατολίται δὲν κατώρθωσαν νὰ ὁμιλοῦν καὶ νὰ αἰσθάνωνται τὴν Ἑλληνικὴν ; Ἐπέρασιν 60 περίπου ἔτη, ἀπ' οὗτου ἰδρῦθησαν εἰς τὴν Ἐνατολίαν τὰ ἀλλοχού διδασκαλικά καὶ ἀστικά σχολεῖα. Ἡ Ἑλληνικὴ εἶναι ἡ ἐπίσημος γλῶσση τῶν σχολείων, εἰς αὐτὴν διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα. Καὶ ὅμως ὁ Ἐνατολίτης μετὰ ἐπιτακτικῆς φροῖτησιν κανένα τοῦ αἰσθημα ἢ καμίας τοῦ σκέψιν δὲν δύναιται νὰ ἐκφράσῃ ἑλληνιστί. Μόλις δὲ ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μὲ ἓνα ἑλληνοφῶνον συναισθάνεται τὸ μέγα χάσμα πρὸς τὸν χωρῆσαι ἀπὸ αὐτὸν **καὶ ἀρχίζει νὰ μισῇ φοβερὰ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἠγάπησε καὶ ἐλάτρευεν ἐπὶ 7 ἔτη καὶ τὸ ὅποιον τὸν προδίδει τώρα, τὸν καθιστᾷ γελοῖον.**

Ἄλλ' ὁ νέος αὐτὸς εἰς ἑπτὰ ἔτη θὰ ἐμάνθανε πολὺ καλὰ καμίας ξένην γλῶσσαν. Καὶ ἀπόδειξις οἱ μαθηταὶ τῶν προπαιγανδιστικῶν σχολείων. Διὰ τὸ λοιπὸν νὰ χάνεται ἄδικα τόση ἐργασία ; Ὅταν πρὸ δύο ἑτῶν συνεζητεῖτο εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τοὺς ξενοφῶνους Ἕλληνας, ἐξακρατηρίσθησαν ὡς ἐξερχόμενοι τοῦ θέματος, ὅσοι ἐτόνιζον **τὴν ἀνάγκην τῆς διδασκαλίας τῆς ὁμιλουμένης εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.**

Ἀκούσατε τί μὲ εἶπε ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γηραιὸς διδάσκαλος ἐκ Κυδωνιῶν, διδάξας ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὴν Κεντρικὴν Μ. Ἀσίαν :

« Ἐβασάνισα πολὺ τὸ ζήτημα αὐτό, ἡ λύσις τοῦ ὁποίου ἔχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι θὰ ἐπιδράσῃ τὰ μέγιστα ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ξενοφῶνων Ἑλλήνων.

Ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ σχετίσωμεν αὐτὴν μὲ τὸ ὅλον ἐκπαιδευτικὸν μαι σύστημα. Θὰ προσπαθῆσω ὅμως νὰ παρατρέξω τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὅποια συναντῶνται ἢ ταυτίζονται τὰ δύο ζητήματα, καὶ διὰ νὰ ἐξετάσωμεν καλλίτερον τὸ πρῶτον :

Δὲν θὰ σοῦ ἀρνηθῶ, ὅτι ἀδιαφοροῦσα ἢ ἀγνοοῦσα τὴν ὑπαρξίν τοιούτου ζητήματος, ὅταν ἐδίδασκον εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἦναγκάσθη ὅμως νὰ τὸ μελετήσω ἐπισταμένως, ὅταν βραδύτερον ἡ τύχη μὲ ἔρριψε διδάσκαλον μέσα εἰς τὰς τουρκοφῶνας κοινότητας τῆς Κ. Μ. Ἀσίας.

Ἐπὶ τρία συναπτὰ ἔτη ἐδίδασκον τὰ ἑλληνικὰ εἰς τὰς 4 ἀνωτέρας τάξεις τοῦ σχολείου. Τὸ ζήτημα τῆς προφορᾶς τῆς γλώσσης ἐλύθη μὲ ὀλίγην ὑπομονήν. Οἱ μαθηταὶ μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ εὐκολίαν ἐμάνθανον ὅτι τοὺς παρέδιδα. Τοὺς ὁμιλοῦσα τὴν γλῶσσαν τῶν βιβλίων ἀποφεύγων τὰς δυσλήπτους λέξεις. Παρετήρησα κατὰ τι. Οἱ ζωηρότεροι μαθηταὶ ἐδείκνυον μίαν ἀκάθεκτον καὶ ἀκαταμάχητον τάσιν νὰ ἀκρωτηριάσουν τὰς λέξεις, τοὺς τύπους. Τοὺς ἐπέβαλα νὰ ἐπαναλαμβάνουν πᾶσαν λέξιν. Σοῦ εἶπα ὅτι τοὺς ὠμίλησα τὴν γλῶσσαν τῶν βιβλίων. Ἀὲν ἠδυνάμην ὅμως νὰ ἀποφύγω καὶ τὴν χρῆσιν μερικῶν φράσεων καὶ τύπων ζωντανῶν. Τὰς φράσεις αὐτὰς δὲν τὰς ἐλησμόνου ποτὲ οἱ μαθηταὶ καὶ τὰς εἶχον πάντοτε προχείρους. Αὐτὸ μὲ ἠνάγκασε νὰ εἶμαι εἰς τὸ ἐξῆς καθαρώτερος εἰς τὴν γλῶσσαν μου.

Ἀπὸ τὴν τετάρτην ἀπεσύρθησαν ἱκανοὶ μαθηταὶ. Οἱ ἀπομείναντες καὶ τελειοποιήσαντες ὠμίλουν πλέον ἀρκετὰ καλὰ τὴν καθαρὰν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἐδίδασκον. Καὶ οἱ ἀποσυρθέντες ἀπὸ τὴν Ἀην καὶ οἱ τελειοποιήσαντες εἶχον ἀπέλθει εἰς τὴν Κων/πολιν. Μετὰ πέντε ἔτη τοὺς ἐπανεῖδον εἰς τὴν πατρίδα των. Ξεύρετε πόση ἦτο ἡ ἔκπληξις μου, ὅταν παρετήρησα, ὅτι οἱ πρῶτοι ὠμίλουν καὶ ἠσθάνοντο τὴν γλῶσσαν πολὺ καλλίτερα ἀπὸ τοὺς δευτέρους ; Οἱ πρῶτοι ἦσαν ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τὸ γλωσσικὸν συναίσθημα δὲν εἶχον προφθάσει νὰ παραμορφώσω.

Ἀπὸ τότε ἤλλαξα σύστημα. Ὁμιλοῦσα τὴν γλῶσσαν πρὸς ὁμιλοῦν εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἐδῶκα εἰς τοὺς μαθητὰς ἀρκετὰ τελείαν ἰδέαν τῶν τύπων τῆς ὁμιλουμένης. Οἱ μαθηταὶ μου κατώρθωσαν μὲ τοὺς τύπους αὐτοὺς νὰ κινητοποιήσουν ὅλον τὸν πρὶν ἀδρανῆ καὶ νεκρὸν γλωσσικὸν των πλοῦτον.

Ἔμαθα ὅστερα ὅτι ὅσοι Ἐνατολίται ἐκατόρθωσαν νὰ μάθουν τὴν ἑλληνικὴν ἔκαμαν τὸ ἴδιον. Προσπαθοῦσαν νὰ εἰσάγουν εἰς τὴν γλῶσσαν των στοιχεῖα τῆς δημοτικῆς διὰ νὰ ζωντανεύσουν ὅτι νεκρὸν ξηνηχοῦσε εἰς τὰ χεῖλη των.

Ἐσχημάτισα ἔκτοτε τὴν πεποίθησιν ὅτι εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πρέπει νὰ διδάσκεται ἡ δημοτικὴ. Τὴν πεποίθησίν μου αὐτὴν τὴν ἀνεκοίνωσα μὲ μεγάλην ἐπιφύλαξιν εἰς ἓνα μου συνάδελφον διαμένοντα ἐν Σμύρῃ.

« — Μὰ δὲν βρῆκες κανένα καινούργιο πρᾶγμα, μου λέγει. Αὐτὰ τὰ λὲν καὶ οἱ μαλλιαροὶ.

« — Οἱ μαλλιαροὶ ! Ἐγὼ μαλλιαρὸς ; »

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΘΕΣΗ ΣΤΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ!

Φίλε Νουμά,

A la bonne heure! πού λένε κ' οί Γάλλοι. Τά προσωπικά κόμματα τραβιούνται, λέει, στην πάντα κ' οί όπαδοί τών τσελιγκάδων Θεοτόκη, Ράλλη και Μαυρομιχάλη δέ θά έκτεθοῦν στίς νέες έκλογές; Λοιπόν ἐτέλειωσε ἡ βασιλεία τών κλεφτῶν, τών κοτζαμπάσηδων, τών άνομων και τών ανήθικων; "Αφίνουν γειά, άφού έσπρώξανε αιώνας πίσω τήν πρόοδο τοῦ έθνους στον ανθρωπισμό - συντροφικά με τούς ψευτογραμματισμένους και με τούς παπάδες—κι άφού έκαταπόνεσαν και κατασκόρπισαν τή δύναμή του και τάφησαν άρρωστημένο και παράλυτο; "Ας τó έλπίσουμε. Γιατί δέν τó πιστεύω νά βρίσκεται ανθρωπος πού σκέφτεται, έξω άπ' τούς ΐδιους, πού νά υποστηρίξει πώς δέν είταν πειά και ρός. Τούς εύχομαι νάναι βαρú τó χώμα πού θά τούς πλακώνη και νά μη βγοῦν ποτέ τους πειά στή μέση.

Φεύγουν λοιπόν οί αντιπρόσωποι τών φαύλων κοτζαμπάσηδων και μεγαλοκλεφτῶν και ψευταριστοκρατῆδων, πού έδασίλεψαν ως τώρα έξαχειώνοντας και ξεγελώντας τόν πολύ λαό, τόν πάντα προδεδμένο, και κάνουν τόπο σ' εκείνούς πού αντιπροσωπεύουν τά συμφέροντα τῆς μέσης τάξης και τόν έθνικό πόνο οἴλου τοῦ λαοῦ, στους φιλελεύτερους. "Ετσι, μου φαίνεται πρέπει νά ξεγηθοῦν τά πράματα.

Και δέν υπάρχει άμφιβολία πώς τó νέο κόμμα θά κυβερνήσῃ ἠθικώτερα και πειθ νοικοκυρεμένα τόν τόπο και θά προσέξει και τά συμφέροντα άλάκερου τοῦ έθνους και θά χαράξει ένα δρόμο έθνικῆς πολιτικῆς, πρᾶμα άνύπαρχτο ως τώρα. Δέν είναι όμως κόμμα, πού νάντιπροσωπέψῃ οἴλο τó λαό στα οικονομικά του συμφέροντα, μολοντί θά νοιαστῆ, έλπίζω, κάπως και για τούς μικρογεωργούς και τούς εργάτες. Γι' αυτό πρέπει τῆ θέσῃ ποῦχανε ως τώρα οί φιλελεύτεροι — αν και στ' αλήθεια δέν είχανε καμμιά θέσῃ, παρά είταν σπάνια και σκόρπια νούμερα, γιατί και συμπολίτευση κι αντιπολίτευση είταν άπὲ τήν ΐδια πάστα—νά τῆνέ πιάσῃ κόμμα προοδευτικώτερο, τó σοσιαλιστικό.

Λοιπόν εσοι παρουσιάζονται για σοσιαλιστές, Δρακούλης, Παπαναστασίου, Κουτούπης, Τριανταφυλλόπουλος, Θεοδωρόπουλος κλ., οί Θεσσαλοί, οί Κεφαλονίτες, πού είχαν βγήῃ για τέτιοι, α δέν είναι ψευτοσοσιαλιστές, πρέπει νά χωριστοῦν άπὸ τó Βενιζέλο και νά βγοῦν μ' όσους μπορέσουν περισσότερους συντρόφους έχοντας καθαρά σοσιαλιστικό πρό-

γραμμα, δηλ. σάν άπλοί άποσταλμένοι τών εργατῶν νά άπαρνούμενοι τόν άστικὸ έαυτό τους, για νάποτελέσουνε τήν αντιπολίτευση.

Τό περιμένουμε. Οί φίλοι τών εργατῶν οί αληθινοί και τών φτωχῶν καλλιεργητῶν ας έξακολουθήσουν σύντονα νά τούς ξυπνούνε. Θέσῃ στους σοσιαλιστές!

16. 10. 910.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

"Ως τώρα, οὔτε αντίλογια οὔτε συζήτηση άπό τούς κ. κ. θεατρόφιλους τοῦ καθημερινοῦ τύπου άπάνω στα όσα γραφτήκανε στον περασμένο «Νουμά» για τó θεατρικό ζήτημα.

— Δέ μίλησε κανένας τους, μά και οἴλοι τρίβουνε τά χέρια τους, πού βρέθηκε κάποιος άλλος νά γράψῃ με όνόματα τούς αίτιους τοῦ θεατρικοῦ μας ξεπεσοῦ.

— Τόν κ. Βλάχο κανένας τους δέν κοτούσε νά τόν πειράξῃ, γιατί, λένε οί κακῆς γλώσσες. Οἴλοι πηγαίνανε για έπίδοχοι διάδοχοί του στο ζηλημένο Διευθυντηλίκι τοῦ κλεισμένου Β. Θεάτρου, εἴτιω και με τόν όρο νά μῆν τάνοίξουνε στον αιώνα τόν άπαντα.

— "Ως τόσο τó Β. Θεάτρο θάνοίξῃ τόν έρχόμενο μήνα τίς φιλοξενιώτατες πόρτες του, για νά παίξῃ με τó θιασό τῆς ἡ έακουστή Φραντσέζα θεατρίνα κ. Ροζάν.

— Τό γράψανε οί ψημερίδες με χαρά, οί τυπογράφοι τους όμως τῆς άλλάξανε τόννομα σέ κ. Ροζάν.

— Πολύ φυσικά, γιατί αὔτοι, σάν αληθινοί Ρωμιοί πού είναι, ξέρουνε οποιαδήποτε πῶς υπάρχει μιὰ Ρωμιά θεατρίνα με όνομα Ροζάν, και θά φανταστήκανε ἡ πῶς τó παίρνει αὔτῃ τó θεάτρο, ἡ πῶς συγγένισά τῆς είναι ἡ Παρισιάνα πού θά μάς ξανάρθῃ.

— Μά νά, ένα θεατρικό μάθημα πού σύγκαιρα μάς ειλουν οί Τριπολιτσιώτες:

— Έχουνε κι αὔτοι τó δημοτικό τους θεάτρο, καινούργαχτισμένο με χρήματα τοῦ πατριότη τους κ. Μαλλιαρόπουλου (σημαδιακό τόννομά του για τήν Γέχη), μά εἴδιωχνε ως τώρα κι αὔτό με τίς άριστοκρατικῆς τιμές του τó λαό.

— "Εβαλε φωνή στήν «'Ακρόπολη» ένας άγνωστος ανταποκριτής, για τόν κίντυνο πῶς θάναγκαζότανε νά κλείσῃ τó κακόμοιρο κι αὔτό, και άμέσως μαξεύεται ἡ άρμόδια έπιτροπή και κανονίζει «τά εἰσιτήρια κατά τοιοῦτον τρόπον ώστε νά είναι πλέον ἡ προσιτά εις άπάσας τάς κοινωνικῆς τάξεις».

— «Κατ' αὔτόν δέ τόν τρόπον και ἡ έπιθυμία τοῦ μεγάλου τῆς πόλεως μας εἰεργέτου κ. Μαλλιαροπούλου» εκπληροῦται και ὁ σκοπός τοῦ θεάτρου επιτυγχάνει τοῦ προορισμοῦ του,—λέγει ὁ ανταποκριτής.

— Διαβάσαμε με λύπη μας στο κοσμικό «Καρνέ μας» τῆς «'Ακρόπολης» πῶς ὁ «ἠθραϊσφυλικός» κόσμος άρχισε νά μαξεύεται στας «αἰθούσας και αἰθουσίσκας με τήν λευκήνικῆν έπίπλωσιν» κτλ.

— Δέ μάς εἴφτανε, βλέπετε, ἡ γλώσσα τῶν αἰθουσῶν, έχουμε τώρα, και «τῶν αἰθουσίσκῶν τήν γλωσσάικην»—και μη πρὸς κακοφανισμό σας.

— Στο τελευταίο φυλλάδιο (5 Ὀχτ.) τῆς παρισιάνικης «Gazette» δημοσιεύεται τὸ δῆγμα «Ἡ Δικαιοσύνη τῆς», ἀπὸ τὰ «Ἀλόγια τῆς Πλῆρης» τοῦ Αντρέα Καρκαβίτσα, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν κ. L. Roussel τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς τῆς Ἀθήνας, καὶ εἰκονογραφημένο ἀπὸ τὸν κ. L. G. Vallée.

— Στὸ ἴδιον περιοδικὸν ἡ κ. Juliette Adam ἔχει ἄρθρον τῆς γιὰ τὸ Ναλοκόστα καὶ μερικὰ ποιήματά του μεταφρασμένα.

— Ἐπειδὴ μᾶς ρωτήσανε, θυμίζουμε στοὺς φίλους Πειραιῶτες πὺς ὁ «Νουμάς» πουλιέται στὸν Πειραιᾶ στὸ πραχτορεῖο τῶν Ἐφημερίδων τοῦ κ. Βασ. Τσαγγάρη.

ΘΑΙΜΜΕΝΟΙ ΑΝΤΙΑΛΛΟΙ

I

Περνοῦν τὰ ταξιδιάρικα, καὶ τὸ φτεροῦγισμά τους μέσα στὴ νύχτα σβήνει.

Τὸ κουρασμένο μου κεφάλι τὴ φτωχικὴ του λήμψη τρεμουλιασμένο χίνει.

Τὸν κόσμον ἀπάνω ἀπ' τὰ ψηλά φυλάγουνε τ' ἀστέρια μ' ἄχτινοβόλα μάτια,

Ἴσκιον μακροὺ προβάλλανε βοῦβοὶ καὶ μαυροφόροι σὲ δρόμους καὶ παλάτια.

Στεφάνι' ἀγγυρολούλουδα στὰ μαῦρα τους κεφάλια τοὺς βάζει τὸ γεγάρι.

Ἀπὸ τίς ἄκρες τῶν δειντῶν πικρὰ τὰ δάκρυα στάζουν ἀπάνω στὸ χορτάρι.

Στὸν ἴπνον τῆς βαρυομυελί τοῦ φθινοποῦρου ἡ νύχτα καὶ κρύβονται τ' ἀστέρια,

Κρυφὰ σκουπίζει ὁ θάνατος στὰ φύλλα ποὺ ἀπομείναν τὰ ματωμένα χέρια.

II

Ἔλα, κι ἀπόστασε ὁ Βοριάς κ' οἱ λαγκαδιὲς κοιμοῦνται. Μόνο τὰ φύλλα, ποὺ σαληρὰ τὰ σέρναν οἱ ἀνέμοι, Βαριά μέσα στὴν ἀναστρεφτὴ νύχτ' ἀναστενίζου.

Θεὸ νὰ σὲ πάω στὶς ρεματιές, ν' ἀκούσης πὺς θρηνοῦνε Οἱ ἀλαφροπάτητες Σοπιές κ' οἱ ἀφρόστηθες Νεραΐδες, Τὸ καλοκαίρι ποὺ ἔφυγε μαζί μὲ τὰ λουλούδια.

Μέσα σὲ φύλλα κόκκινα γλυκὰ θὰ σὲ ξαπλώσω, Ποὺ τὰ ποτιζῶ σάν περὶ μὲ τῆς καρδιάς μου τὸ αἷμα, Τὸ παραμῦθι τῆς φθορᾶς ν' ἀκούσης καὶ τοῦ πόνου.

Ν' ἀνατριχιάσης, νὰ σκιαχτῆς, νὰ πέσης τρομαγμένη Στὴ φλογισμένη μου ἀγκαλιὰ μέσα στὰ δύο μου χέρια, Τὴν παγωμένη σου καρδιά νὰ σ'τὴν ξαναξεστύνω.

Ὀθέσσα

PHNA LEBANTH

ΕἶΤΣΙ τῆ θέλει ἡ κοινωνία τῆ γυναῖκα—δουλεύτρα τοῦ ψομοῦ. Δουλεύτρα τῆς ζωῆς, δουλεύτρα τῆς ψυχῆς. Αὐτὴ νὰ κανονίξῃ τὴ μοίρα τῆς ἀργατιᾶς στὸ ἀρχοντικὸ τῆς κι αὐτὴ ν' ἀποθήκευῃ τῆς ἐσοδείας τῆς καλομετρημένης τὸν πλοῦτον—αὐτὴ νὰ γεννᾷ τὰ λεβέντικα παιδιὰ τῆς φυλῆς, αὐτὴ νὰ καλητερεῖ τῆς γενιᾶς τῆς τὸ αἷμα τὸ ἱερὸ, —αὐτὴ νὰ δουλέυῃ, αὐτὴ νὰ πλάθῃ καὶ νὰ δασκαλεῖ τὴν ψυχὴ τῶν παιδιῶ τῆς. τοῦ σπιτιοῦ τῆς, τὸ δουρικὸ τῆς, τὸ χωριανὸ τῆς, τοῦ ἔθνους ὀλόκληρου. Ἔτσι ἔπρεπε νὰ ναθρέψουμε τὴ γυναῖκα κι ὄχι νὰν τὴν ἔχουμε στολίζι ποὺ εὐκόλα σπάνει, παιγνίδι τῆς ἡδονῆς, θέμα τῆς ψεύτικης ποίησης, ὄργανο κάθε παράλογης πρόληψης.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, στὰ ξένα)

Ἀθήνα, 21 τοῦ Ὀκτώβριου.

Εἶδανε καὶ ἀπόειδανε τὰ κόμματα πὺς χάσανε κάθε τους ἐπιρροὴ στὸ λαό, καὶ βγάλανε μανιφέστα πὺς δὲ θὰ βάλουνε κάλπη στὶς καινούριες ἐκγές, γιὰτὶ τάχα ἡ διάλυση τῆς μακαρίτισσας Διπλῆς Βουλῆς γένηκε μὲ τρόπο ἀντισυνταγματικὸ. Σὰν τᾶκουσε ὁ Βασιλιάς, εἶπε πὺς εἶναι συνηθισμένος ἀπ' αὐτὰ κι ὁ Βενιζέλος τὸ χαρακτήρισε λυπηρὸ καὶ δεῖγμα φοβερῆς πολιτικῆς δειλίας. Λυπηρὸ γιὰ τὴν κακὴ ἐντύπωση ποὺ θᾶκανε σ' ἔσους δὲν ξέρουνε καλὰ τὰ ἐσωτερικὰ μας. Γράφανε κι ὄλας τὰ βιεννέζικα φύλλα τὴν ψέφτικη φήμη πὺς ἀρχίσανε ταραχὲς μέσα στὴν Ἑλλάδα! Πρῶτα βγήκε τὸ θεοτοκικὸ μανιφέστο μὲ τὴν παραπάνω ἔννοια, ἔπειτα τὸ μαυρομιχαλικὸ, κ' ὕστερα ἀπὸ μιᾶς βδομάδας κοιλοπόνημα τὸ ραλλικὸ. Ἐννοεῖται, πὺς ἀρκετοὶ ἀπ' τοὺς παλιούς πολιτευόμενους λιποταχτήσανε, εἰχως νὰ υπογράψουνε τὰ κομματικὰ πρωτόκολλα τῆς «πολιτικῆς ἀπεργίας». Στὸ ἀναμεταξύ μερικοὶ «πρώην» πολιτευόμενοι τῆς Αἰτωλοκαρνανίας ἄλλη προκήρυξη βγάλανε καλώντας τὸ λαὸ «τους» νὰ μὴν πάη νὰ ψηφίσῃ στὶς κάλπες.

Ὡς τόσο ὁ Βασιλιάς τηλεγραφοῦσε στὸν ἀδερφό Του στὴ Δανία τί ἐλπίδες στηρίζει στὸ Βενιζέλο καὶ καλοῦσε τοὺς ὑπουργούς Του σὲ τραπέζι τὴν περασμένη Κυριακὴ. Τὴν ἄλλη μέρα ἦρθε ἀπὸ τὴν Πόλη, περνώοντας ἀπὸ τὴ Σμύρνη, ὁ Γρυπάρης καὶ ὠρκίστηκε γιὰ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Γίνεται προετοιμασία γιὰ νἀρχίσῃ γλήγορα καὶ τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Γεωργίας. Ἡ Βασίλισσα μὲ τὸν ὑπουργὸ τῆς Δικαιοσύνης ἔκανε ἐπίσκεψη σὲ δυὸ ἀπὸ τίς φυλακὰς τῆς Ἀθήνας. Ὁ Βενιζέλος, ποὺ τὸν κράτησε δυὸ μέρες μιὰ περαστικὴ ἀδιαθεσία του—ἀπὸ τὴν ὀρθοστασία ποὺ τὸν καταδικάσανε οἱ ἀμέτρητοι νιόβγαλτοι φίλοι του ὑποψήφιοι ποὺ φιλοδοξοῦνε πῶτερο μιὰν ἀκρίτσα τῆς προστασίας του—ὁ Βενιζέλος ἐτοιμάζει ἡσυχά-ἡσυχά τοὺς συδουασμούς του, συμπράττοντας μὲ τὸ Ζαΐμη μονάχα. Ἐβγάλε καὶ μιὰ ἐγκύκλιο στους ἀξιωματικούς καὶ τοὺς σύστησε νὰ περιοριστοῦνε στὰ ἔργα τους ἀπέχοντας ἀπὸ τὴν πολιτικὴ. Ἐστειλε καὶ στὸ Λιδόρνο τὸν «Κανάρη» μὲ τὸ πλήρωμα γιὰ τὸν «Ἀθέρωφ», ποὺ γενήκαν οἱ δοκιμές του καὶ θὰ μᾶς ἔρθῃ τέλη τοῦ Γεννάρη. Κ' ἐτοιμάζεται νὰ βγῇ σ' ἐκλογικὴ περιοδεία, τίς πρώτες μέρες τοῦ Νοέβριου.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἀνοίξε τέλος πάντων, ἀφοῦ